

Beretning
NÆM 1992:007
Sortebrødreklostret i Næstved
Sydfløjens SV-hjørne
Næstved bys markjorde.
Sct. Mortens sogn,
Tybjerg herred,
Storstrøms amt.
Stednr. 05.07.07.

0 15 m.

Forhistorie.

I forbindelse med nyanlæggelse af den til Ostenfeldt's Stiftelse hørende have vest for Stiftelsen, gav stadsgartner Kurt Petersen tilladelse til et at et mindre felt blev anlagt med det formål at søge at ramme Sortebrødreklostrets sydfløjs afslutning og fløjens eventuelle forbindelse med vestfløjen. Mulige fundamentsrester ville med tiden blive ødelagt af rødder fra nyplantede paradisæbletrær.

Områdets topografi.

Sortebrødreklostrets hovedanlæg er beliggende i anlægget med et skrånende terræn mod øst, syd og vest, og de omkransende gangstier i et lavere niveau. En del af østfløjen ligger delvist under parkeringspladsen. Placeringen af Sortebrødreklostrets fir-fløjede anlæg blev stadfæstet ved en arkæologisk undersøgelse i 1991 (NÆM 1991:125). En korslagt grøft blev udlagt i selve Sortebrødreanlægget og i de 0.8 m brede grøfter fremkom fundamentsrester efter det fir-fløjede hovedanlæg med kirken placeret mod nord.

Ved tidligere gravninger i området (NÆM 66:260, NÆM 83:200, NÆM 84:300 og NÆM 85:400) er der fundet spor efter klostret, der er et fredet jordfast fortidsminde ifølge Naturfredningslovens § 48 (fredningsnr. 3825:26, matr. 189a).

Ved arkæologiske undersøgelser (NÆM 84:300) i kælderen under Ostenfeldt's Stiftelse og udenfor nordmuren fremkom spor efter dels en udstikkerfløj, dels sydfløjens sydlige murforløb. På baggrund af de arkæologiske undersøgelser i 1991 var der to mulige placeringer af sydfløjens hjørne; enten var syd- og vestfløjen bygget direkte sammen eller som en anden mulighed; de optrådte som to selvstændige bygninger.

Målesystem.

Fixpunktet var K-16-9194, transformator NKE nr. 42 på Sortebrødrestrædets parkeringsplads, punkt i sydfacade sokkel: 10.97 m DDN, system GI. Daglig anvendtes et punkt på Ostenfeldt's Stiftelses sokkel ved nv-hjørnet: kote 8.20 m DDN.

Feltet blev målt ind i forhold til samme hjørne af landinspektør Otto Eriksen, Næstved.

Undersøgelsen.

Undersøgelsen fandt sted i dagene 23.-24. marts 1992. Ugravningen blev foretaget af museumsleder Palle Birk Hansen, Karen Urth og Evy Andersen samt Peter Randrup Frederiksen og opmålt og tegnet af cand.mag. Jette R. Orduna.

Undersøgelsen blev finansieret af Næstved kommunes

tekniske afdeling.

Maskingravingen udførtes af Jens Erik Petersen, Holme-Olstrup.

Felt E.

I felt E fremkom sydfløjens sydlige murforløb samt den vestlige afslutning af fløjen foruden en ovn, hvis kappe lå udenfor bygningen.

Sydturen EA var bevaret i 1-2 skifters højde (indvendig mur) og bestod af en kassemur, ca. 1 m bred, fyldt med brokker, sten og mørtel.

Selve murforløbet stod på en række af mindre marksten. Murforløbet blev udgravet i ca. 3 meters længde.

I forbindelse med muren og umiddelbart syd for denne lå en halvcirkulær ovn EF bestående af løstliggende munkesten lagt på marksten af varierende størrelse. Markstenene lå i rent sand. Henover teglstenene lå et mørtellag, der uafbrudt fortsatte ind i kassemuren EC. Indvendig i bygningen og umiddelbart ud for ovnanlægget lå et kraftigt askelag EB, der må hidrøre fra ovenns funktionsperiode.

Mellem murforløbet EA og ovnanlægget EF lå et teglstenssat afløb, ED, evt. mellemrum mellem mur og ovn. Anlægget var ca 0.1 m bredt og løb fra omtrent midt i ovnanlægget og i østlig retning. To teglsten østligst i feltet antyder, at afløbet har været dækket af teglsten. Afløbet var fyldt op med muldjord med enkelte brokker.

Det nord-sydlig murforløb, EA, fremstod meget nedbrudt, kun enkelte teglsten lå endnu på plads på et fundament af marksten. Fundamentet var afbrudt, idet flere sten var fjernet. Alle fundamentssten var lagt i sand.

Selve hjørnet fremstod utydeligt fordi flere fundamentssten var fjernet ved nedbrydningen, men ved hjælp af de NS- og ØV- gående fundamenter var det muligt at rekonstruere selve hjørnet, der har været støttet af større marksten vest for hjørnet.

Den opsamlede keramik fremkom i det muldlag, der lå ud over fundaments- og murresterne, og keramikken var fortrinsvis skår af stjerpotter og jydepotter og yngre end sydfløjens funktionsperiode, men også enkelte senmiddelalderlige skår fandtes, foruden en del profilsten af tegl fra murens ud- og indvendige udsmykning. Sydfløjen blev revet ned samtidig med det øvrige hovedanlæg formodentlig i 1552 eller i årtierne derefter.

Nordligst i feltet og hen over EA i øst-vestlig retning stod et nyere havegærde af store marksten. Havegærdet kunne følges længere mod vest i et mindre felt, der blev gravet med maskine i det område et hjørne i en sammenbygget vest- og sydfløj ville have været at finde. Feltet blev ikke tegnet og målt ind, da det var fundtomt.

Sammenfatning.

Sortebrødreklostret i Næstved blev opført i andel halvdel af 1200-årene.

I felt E fremkom ved de arkæologiske undersøgelser SV-hjørnet af den bygning, der dannede sydfløj i det firfløjede klosteranlæg, der tilhørte Dominikanerordenen. At sydfløjen normalt fungerede som køkkenregion, blev yderligere bekræftet af fundet af en ovn med udvendig kappe. Ovnens lå tæt op ad SV-hjørnet.

Fundaments- og murresterne fremstod som marksten, der dannede underlag for en kassemur beklædt med munkesten lagt i mørtel. Det halvcirkulære ovnanlæg var opført af marksten lagt i sand. Henover disse sten lå et skifte munkesten, delvis dækket af mørtel.

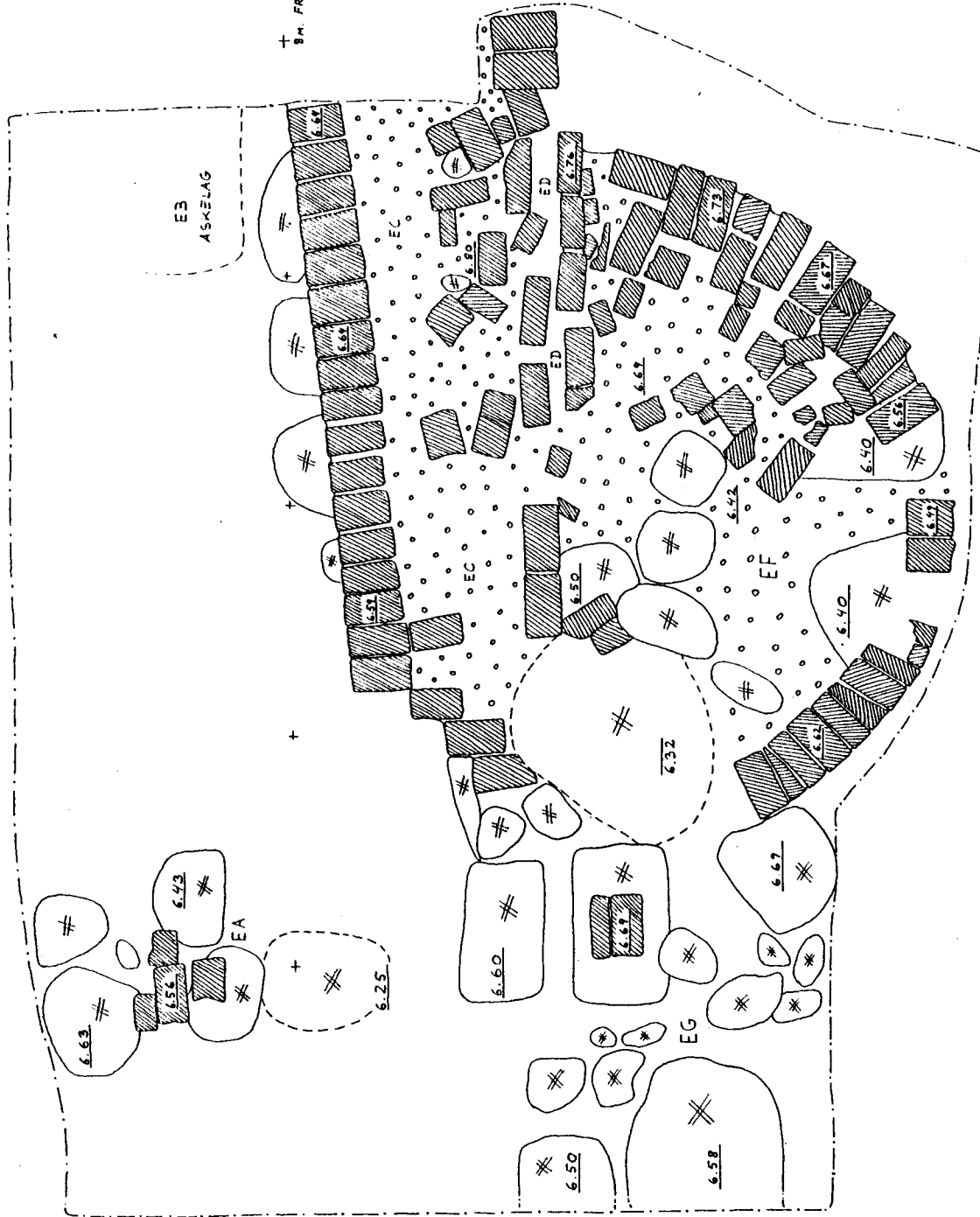
Afslutning.

Af bevaringsmæssige hensyn blev den udgravede ovn samt fundaments- og murresterne dækket med sand og derefter tagpap for at hindre træernes rødder i at ødelægge anlægget.

En stor marksten markerer nu sydfløjens SV-hjørnes placering i haveanlægget til Ostenfeldt's Stiftelse.

Næstved, 6. maj 1992

Jette R. Orduna

8 M. FRA OSTENFELDT'S STIFTELSE NV. HØRNE

E3
ASKELAG

SORTEBRØDRE
 NÆM 1992:007
 SYDFLØJENS S-V HJ.
 1:20 24-3-92 JRO

NEM 1992:007

+

Felt E

+

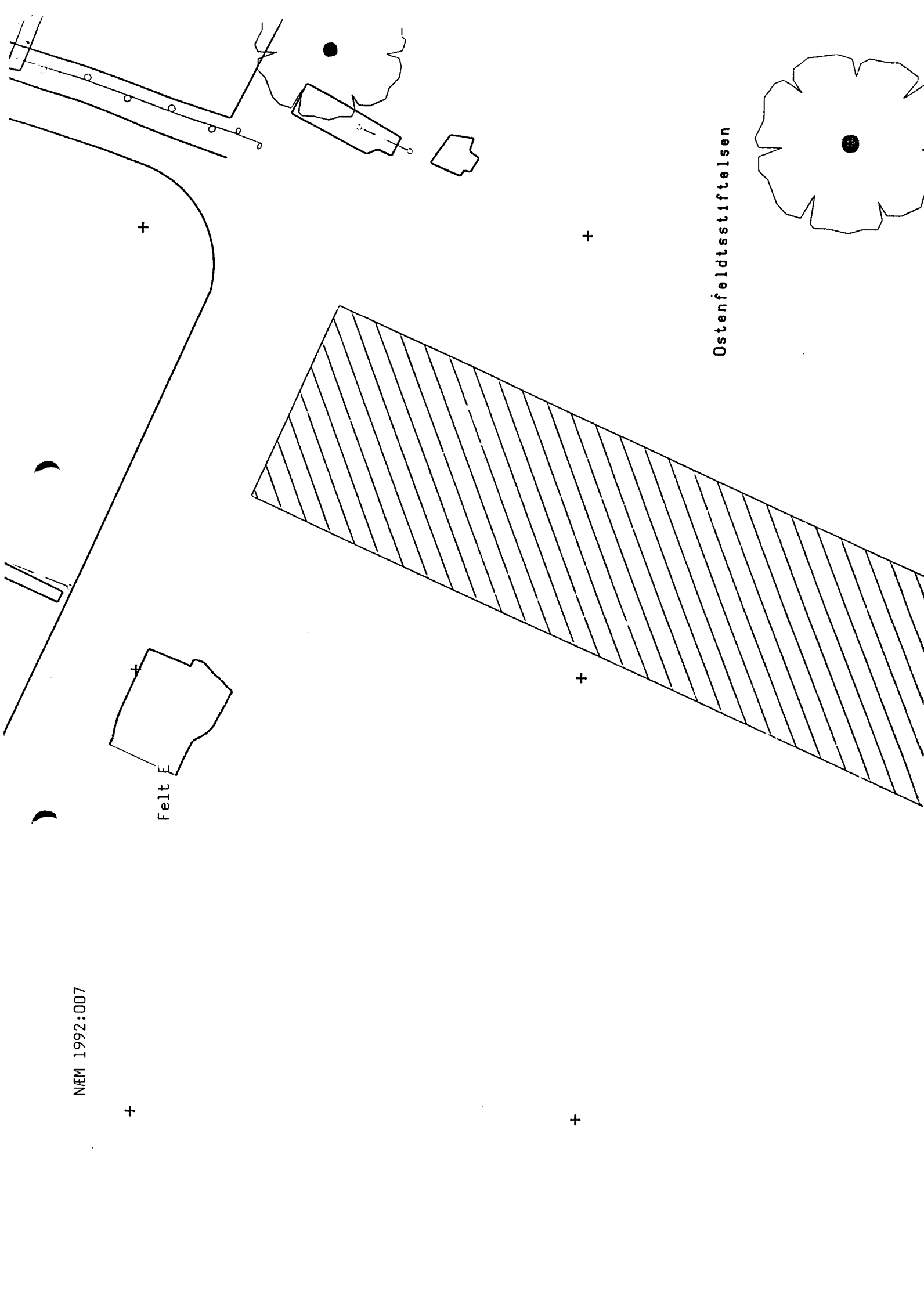
+

+

+

+

Ostenfeldtsstiftelsen

Fotoliste.**1992:007**

S/H	Dias	Motiv	Set fra
92:03.04			
13	10	Felt E	V
14	12	Felt E	V
16	13	Felt E	N
16	15	Felt E	N
	16	Felt E	N